

Alustavia kehitysvaikutuksia - vuoden
2009 liikekumppanuustukihakemusten
ensimmäinen seurantaraportointi

29.3.2012

Sisällysluettelo

Tiivistelmä.....	2
1. Liikekumppanuustukihankkeiden toteutuksen seuranta	4
2. Myönnettyjen liikekumppanuustukihankkeiden kehitysvaikutuksia	5
2.1. Hankkeiden onnistuminen	5
2.2. Hankkeiden taloudellinen tuottavuus	6
2.3. Investoinnit kohdemaan	7
2.4. Hankkeiden työllistämisaikutukset	7
3. Kehitysvaikutusten raportointi	8
4. Teknologian ja tietotaidon siirto	8
5. Koulutus.....	9
6. Sosiaaliset vaikutukset.....	10
7. Vaikutukset naisten työllistymiseen ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon.....	12
8. Yleinen infrastruktuuri.....	13
9. Markkinat ja tuotantorakenne	14
10. Ympäristövaikutukset	14
11. Tuonti.....	15
12. Uuden yhtiön perustaminen	16
13. Alihankintasuhteen muodostaminen	17
14. Suomalaisen ympäristöteknologian pilotointi.....	17
15. Jatkohankkeet.....	18

29.3.2012

Tiivistelmä

Raportoinnin kohteena oli 52 yritystä, joille maksettiin liikekumppanuustukea yhteensä 1 451 900,49 euroa. 52 hankkeesta kaksi oli aiempien hankkeiden jatkohakemuksia. Tässä raportoidaan pääasiassa vuonna 2009 ensimmäisen liikekumppanuustukihakemuksensa jättäneistä 50 yrityksestä. 15 yritystä on investoinut yhteensä vähintään 27 019 677 euroa, mikä on yli kahdeksantoista kertaa maksetun liikekumppanuustuen verran.

Seurantaraportoinnin perusteella 30 hanketta 50 hankkeesta (60 %) on onnistunut hyvin. Osa hankkeista oli vielä raportointivaiheessa keskeneräisiä, mutta etenivät suunnitelmien mukaan. Hankkeet raportoivat seuraavan kerran vuoden 2012 syksyllä, jolloin saadaan tietää, miten projektit ovat edenneet. Ensimmäisenä vuonna (2010) onnistuneiksi arvioitujen määrä oli 33 (66 %) ja nyt toisena vuonna (2011) 30 (60 %). Osassa hankkeista onnistuminen ei ole vielä varmaa; viidestä hankkeesta yhtä on lykätty toistaiseksi, ja neljä on kesken.

Hankkeista 16 on jo tässä vaiheessa tuottavia. Onnistuneista, mutta ei vielä tuottavista hankkeista suurin osa (13 kappaletta 15:stä) uskoo, että hankkeet tulevat olemaan tuottavia tulevaisuudessa.

50 hankkeesta 27 yritystä raportoi hankkeen positiivisista työllistämisaikutuksista. Suoraan ja epäsuorasti on työllistetty yhteensä noin 1717 henkilöä. Suorista työpaikoista uusia oli 661 kpl. Uusia työpaikkoja on syntynyt keskimäärin 30 per suoraan työllistävä yritys, mikä on hieman enemmän verrattuna vuoden 2008 hankkeiden työllistämisaikutuksiin (22 henkilöä/suoraan työllistävä yritys). 19 tällä hetkellä työllistävästä yrityksistä arvioi työllistävänsä 804 ihmistä nykyistä enemmän seuraavien kahden vuoden aikana, mikä parantaisi hankkeiden kokonaistyöllistämisaikutuksia. Myös kymmenen sellaista yritystä, jotka eivät tällä hetkellä työllistä kohdemaassa, arvioivat työllistävänsä kahden vuoden kuluessa.

Naistyöntekijöiden määrä on 263, eli 22,5 % työpaikoista, ja työllistämiensä naisten määrästä raportoi 17 yritystä. Useampi yritys on kuitenkin raportoinut joko vaikuttaneensa positiivisesti naisten työllistymiseen tai työöloihin tai raportoinut hankkeen suotuisasta vaikutuksesta sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Alla olevassa taulukossa on kooste yritysten ilmoittamista kehitysvaikutuksista.

Kehitysvaikutuksia	%
teknologian ja tietotaidon siirto	72 %
koulutus	70 %
sosiaaliset vaikutukset	56 %
yleinen infrastruktuuri	30 %
markkinat ja rakenne	68 %
ympäristövaikutukset	48 %

Teknologian ja tietotaidon siirron osuus on pienentynyt hieman verrattuna vuoden 2008 hankkeisiin, jolloin 75 % yrityksistä raportoi teknologian ja tietotaidon siirrosta. On kuitenkin huomattava, että osa hankkeista, jotka eivät raportoineet teknologian ja tietotaidon siirrosta, ovat vielä käynnistysvaiheessa.

29.3.2012

Jopa 70 % hankkeista on sisältänyt koulutusta. Työssäoppimista on esiintynyt eniten. Myös projektijohdon koulutusta on toteutettu useassa hankkeessa.

22 yrityksestä, jotka raportoivat sosiaalisista vaikutuksista, 21 yrityksessä maksetaan keskimääräistä parempia palkkoja, mikä on useimmin esiintyvä sosiaalinen vaikutus. Muita jonkin verran esiintyviä sosiaalisia vaikutuksia ovat majoitusmahdollisuuksien tarjoaminen työntekijöille (6 hanketta) sekä HIVin/AIDSin ennaltaehkäisyyn liittyvät ohjelmat (4 hanketta).

Lähes 70 % yrityksistä raportoi kohdemaan markkinoihin ja niiden rakenteisiin kohdistuneista kehitysvaikutuksista. Useimmin ilmoitettuja kehitysvaikutuksia ovat mm. parantunut tuotteiden laatu ja kilpailun vahvistuminen.

24 yritystä eli 48 % raportoi hankkeen muista ympäristövaikutuksista. Merkittävimpiä ympäristövaikutuksia olivat suomalaisessa emoyhtiössä lisääntynyt tietoisuus kansainvälisistä sosiaalisista ja ympäristöstandardeista, sekä sosiaalisten- ja ympäristöstandardien täyttäminen paremmin. Myös hankkeen ympäristövaikutusten tarkkailusta ja ympäristöstrategian toteuttamisesta raportoitiin usein.

32 hankkeesta, joissa tarkoituksena oli perustaa uusi yhtiö kohdemaahan, 11:ssä oli perustettu uusi yritys. Lisäksi yksi yritys, jonka hankkeen alkuperäisenä tarkoituksena ei ollut yrityksen perustaminen, on perustanut uuden yrityksen kohdemaahan. Perustetuista 12 yhtiöstä kolme on tyypiltään yhteisyrityksiä ja kahdeksan tytäryrityksiä. Lisäksi yksi yritys on alun perin perustanut yhteisyrityksen, mutta ottanut yhtiön sittemmin kokonaan haltuunsa, ja kyseessä on nykyisin tytäryritys.

Ensisijaisesti tuontihankkeiksi rekisteröityjä hankkeita oli viisi. Näistä kolme hanketta oli onnistuneita ja raportoi aloittaneensa tuonnin. Näiden lisäksi seitsemässä muussa hankkeessa oli aloitettu tuonti, eli kaikkiaan kymmenen hanketta raportoi tuonnista. Kaikki tuonnista raportoivista hankkeista ovat onnistuneet lisäämään pätevyyttä täyttää tuontivaatimuksia. Alihankinnasta raportoi 11 hanketta, joista kolmella se oli ollut pääasiallisena tavoitteena. Yksi näistä kolmesta hankkeesta on kuitenkin sittemmin lopetettu. Kaikissa hankkeista alihankintasuhde on johtanut alihankittujen tuotteiden tuotannon volyymin kasvuun ja valtaosassa hankkeista tuotteiden korkeampaan laatuun sekä tuotantolinjan tai -tekniikoiden kehittämiseen.

Vaikka yksikään hanke ei ollut hakenut tukea ympäristötekniikan pilotointiin, yhdessä hankkeessa pilotoitiin suomalaista ympäristöteknologiaa kohdemaassa. Tämä hanke oli hyvin onnistunut, joskin vielä hieman kesken.

29.3.2012

1. Liikekumppanuustukihankkeiden toteutuksen seuranta

Tässä raportissa on kuvattu vuonna 2009 myönnettyjen liikekumppanuustukien kohteina olleiden projektien toteutus perustuen yritysten seurantaraporteissa antamiin tietoihin heidän hankkeidensa vuoden 2011 syksyyn mennessä saavutetuista vaikutuksista. Seurantaraporttikaavakkeet (seurantaraportti I) on toimitettu yrityksille kesällä 2011.

Liikekumppanuustuen saajat raportoivat operaattorille seuraavasti:

- Loppuraportti maksatuspyynnön yhteydessä (viimeistään syyskuussa seuraavana vuotena siitä, kun hakemus on käsitelty operaattorin tukikomiteassa), tässä tapauksessa vuoden 2010 lopulla,
- Seurantaraportti I (loppuraporttia seuraavana vuonna), tässä tapauksessa vuoden 2011 lopulla¹, sekä
- Seurantaraportti II (ensimmäistä seurantaraporttia seuraavana vuonna). Tässä tapauksessa seurantaraporttia II ei ole vielä kerätty; raportointi tapahtuu vuoden 2012 lopulla.²

Raportointivelvollisuus on syntynyt tuen saajalle tuen saajan ja operaattorin välillä tehdyn sopimuksen mukaisesti. Jos tuen saaja ei ole täyttänyt raportointivaatimuksia, on operaattorilla ollut oikeus vaatia liikekumppanuustuen takaisinmaksua. Ne tuen saajat, joille ei ole suoritettu maksatusta, eivät ole raportointivelvollisia.

Seurantaraportointi perustuu asiakkaiden seurantalomakkeissa antamiin tietoihin, ja niissä esitetyt asiat ovat näin ollen heidän subjektiivisia mielipiteitään hankkeen toteutuksesta. Epäselvissä tapauksissa ollaan oltu asiakkaaseen myös puhelinyhteydessä. Kaikkia annettuja tietoja ei ole kuitenkaan erikseen tarkistettu.

Hankkeet rekisteröidään niiden pääasiallisen tavoitteen mukaan; esimerkiksi hankkeessa, jossa tavoitteina ovat sekä yhteisyrityksen perustaminen, ympäristöteknologian pilotointi että paikallisen työvoiman kouluttaminen, hanke rekisteröidään yhteisyrityshankkeeksi. Monilla hankkeilla on kuitenkin useampia tavoitteita, ja seurannassa hankkeen onnistumista arvioidaan kokonaisvaltaisesti myös muiden tavoitteiden osalta. Mikäli siis hankkeella on useampia tavoitteita, seurantaraportoinnissa hankkeesta raportoidaan useammassa kuin yhdessä kohdassa.

Samaa raportointipohjaa käytetään niin suuryritysten investointihankkeisiin, alihankintahankkeisiin kuin pieniin kehitysmaatuontihankkeisiin. Joskus yritykset vastaavat, että hankkeella ei ole ollut vaikutusta tietyllä mittarilla, mutta toisinaan muun raportoinnin ja viestinnän perusteella voidaan päätellä, että tilanne ei todellisuudessa ole tämä. Yritykset eivät aina osaa arvioida hankkeensa kehitysvaikutuksia tietyllä osa-alueella, tai heillä ei ole niistä tarkkaa tietoa. Lisäksi arviot voivat vaihtua riippuen siitä, mitä hankkeessa on viime aikoina tapahtunut tai kuka seurantaraportin täyttää. Hankkeen onnistumista on kuitenkin tänä vuonna ollut aiempaa helpompaa arvioida seurantaraportointilomakkeeseen lisätyn,

¹ Vuoden 2008 hankkeet raportoivat samaan aikaan viimeisen kerran (seurantaraportti II).

² Vuoden 2010 vanhojen ehtojen mukaiset hankkeet raportoivat samaan aikaan ensimmäisen kerran.

29.3.2012

hankkeen nykytilanteesta tiedustelevan vapaan tekstikentän ansiosta. Selvissä väärinymmärryksissä tai epäselvissä tilanteissa on asiakkaaseen oltu yhteydessä, jotta on voitu korjata vastaus oikeanlaiseksi.

2. Myönnettyjen liikeyumppanuustukihankkeiden kehitysvaikutuksia

Vuonna 2009 tukikomiteassa käsiteltiin 96 hankehakemusta ja 77 hakijalle myönnettiin tukea yhteensä 4 154 403 euroa. Yhdeksälle tuen saajalle myönnettiin jatkoaika, joten heidän osaltaan tuki erääntyi vasta syyskuussa 2011. Lisäksi 16 tuen saajaa ei pyytänyt maksatusta, ja näin ollen raportointivaade seurantaraportoinnin osalta koski vain 52 liikeyumppanuustuen saajaa. 52 maksatusta pyytäneestä hankkeesta 2 oli aikaisempien hankkeiden jatkohakemuksia³, ja näin ollen hanketuloksista raportoidessa käytetään hankemääränä 50. Näille 50 yritykselle maksettiin liikeyumppanuustukea yhteensä 1 430 945,33 euroa⁴. Vuonna 2011 lähetettiin kyseisille 50:lle vuoden 2009 tuen saajalle ensimmäinen seurantaraportointikaavake. Vuonna 2012 lähetetään toinen raportointikaavake, joka on samalla viimeinen.

Nämä 50 yritystä raportoivat etabloitumisestaan⁵ operaattorille liitteessä 1 olevan taulukon mukaisesti. Hankkeet, joiden tilanne on ennallaan, eli muutosta edellisestä vuodesta seuraavaan vuoteen ei ole tapahtunut, ovat samassa taulukon kohdassa kuin edellisenä vuotena. Jos muutosta on tapahtunut huonompaan tai parempaan, edellisen vuoden raportointiluokituksen alle on lisätty uusi rivi ja hanke siirretty sille.

2.1. Hankkeiden onnistuminen

Vuonna 2011 tehdyn ensimmäisen seurantaraportoinnin perusteella 30 hanketta 50 hankkeesta on kahden vuoden jälkeen hyvissä voimissa. Ensimmäisenä vuonna onnistuneiksi arvioitujen määrä oli 33 (66 %) ja toisena siis 30 (60 %).

Taulukko 1. Vuoden 2009 hankkeitten (50) tilanne vuonna 2011.

2009 LKT-hankkeet	kpl	%
Onnistuneet	30	60 %
Kesken tai lykätty ⁶	5	10 %
Ei onnistuneet	15	30 %
Yhteensä	50	100 %

Osa onnistuneiksi määritellyistä hankkeista on edelleen osin kesken, joten kaikilla niistä ei vielä ole esimerkiksi työllistämisvaikutuksia. Kesken oleva hanke määriteltiin kuitenkin onnistuneeksi, mikäli selvitykset on tehty ja hanke etenee parhaillaan. Onnistuneiden hankkeiden lisäksi osa hankkeista ei ole vielä päässyt kunnolla käyntiin; tämän vuoden seurantaraportin perusteella kesken on neljä hanketta. Mikäli kaikki näistä hankkeista onnistuisivat, nousisi onnistuneiden hankkeiden osuus 68 prosenttiin.

³ Yksi jatkohakemushankkeista on vuoden 2007 hankkeen jatkohakemus, ja toinen vuoden 2008 hankkeen jatkohakemus. Näiden hankkeiden onnistumisesta on raportoitu vuosien 2007 ja 2008 kehitysvaikutusraportoinnissa. Jatkohankkeista on kerrottu tarkemmin kappaleessa 15.

⁴ Liikeyumppanuustukea maksettiin vuonna 2009 kaikkiaan 1 451 900,49 euroa, josta jatkohankkeiden osuus oli 20 955,16 euroa.

⁵ Etabloituminen tarkoittaa tässä kaikkia pitkäaikaisen liikeyumppanuuden muotoja eli yhteisyritys, tytäryhtiö, pitkäaikainen osto- tai alihankintasopimus, huoltoyritys, franchise- ja lisensiointisopimus, suomalaisen ympäristöteknologian pilotointi jne.

⁶ ”Hanke kesken” tarkoittaa että kaikkia selvitystyöitä ei ole vielä toteutettu ja ”hanke lykätty” että selvitystyöt ovat valmiit mutta päätöstä etabloitumisesta ei vielä ole tehty.

29.3.2012

Tämän lisäksi hankettaan on lykännyt yksi yhtiö, mutta hanke saattaa toteutua tulevaisuudessa. Osassa tapauksista talouden taantuma on viivästyttänyt hankkeen etenemistä tai vähentänyt sen laajuutta tai tuottavuutta. Toisaalta taas yksi hanke, jota aiemmin oli lykätty toistaiseksi muiden syiden kuin talouden taantumun vuoksi, on jo muuttunut onnistuneeksi.

Taulukko 2. Pitkäaikaisen liikekumppanuuden muoto (suunniteltu sekä toteutunut)

Pitkäaikaisen liikekumppanuuden muoto	kpl	%	%
Tytäryritys tai yhteisyritys (perustettu)	11 ⁷ +1	22,00 %	24,00 %
Tytäryritys tai yhteisyritys (ei perustettu)	21 ⁸	42,00 %	
Alihankinta (aloitettu)	3 ⁹ +8	6,00 %	22,00 %
Alihankinta (ei aloitettu)	0	0,00 %	
Huolto ym. (toteutunut)	2 ¹⁰	4,00 %	4,00 %
Huolto ym. (ei toteutunut)	0	0,00 %	
Lisäarvollinen kehitysmaatuonti (aloitettu)	3+7	6,00 %	20,00 %
Lisäarvollinen kehitysmaatuonti (ei aloitettu)	2 ¹¹	4,00 %	
Muu (toteutunut) ¹²	5+2	10,00 %	14,00 %
Muu (ei toteutunut)	3 ¹³	6,00 %	
Yhteensä	50+18¹⁴	100 %	84,00 %

Taulukossa ovat sekä hankkeiden ensisijaiset että muut tavoitteet. Useassa hankkeessa tehtiin lopulta muutakin, kuin mitä oli alun perin suunniteltu tehtävän ja mihin oli haettu tukea.

2.2. Hankkeiden taloudellinen tuottavuus

Taloudellinen tuottavuus on tärkeässä osassa hankkeen onnistumisen ja näin ollen myös kehitysvaikutusten toteutumisen osalta. Yrityksiltä kysyttiin tämän vuoksi myös arvioita hankkeiden tuottavuudesta. Hankkeensa arvioi kohtalaisen tuottavaksi 13 yritystä ja tuottavaksi 6 yritystä. Tuottamattomaksi hankkeen arvioi 22 yritystä, ja erittäin tuottamattomaksi yksi yritys. Lisäksi kahdeksan yritystä ilmoitti, että hankkeen tuottavuutta ei voida tällä hetkellä arvioida. Hankkeensa tuottavaksi tai kohtalaisen tuottavaksi arvioineista yrityksistä kaksi oli kesken olevia hankkeita ja yhtä hanketta oli lykätty. Nämä yritykset eivät ole todennäköisesti tarkoittaneet vastauksellaan tuottavuutta, vaan hankkeen hyödyllisyyttä. Lisäksi kohtalaisen tuottavaksi arvioitiin yksi hanke, jossa perustettu yritys on sittemmin myyty yhdelle osakkaista ja suomalaisyritys on vetäytynyt hankkeesta.

⁷ Yhdessä hankkeessa perustettu yritys on ns. pöytälaatikkoyritys, jolla ei vielä ole toimintaa. Toisessa hankkeessa perustettu yritys on myyty yhdelle yhteisyrityksen osakkaista, koska yritys katsoi, ettei sillä ollut tarvittavaa osaamista jatkaa hanketta yhden avainhenkilön jätettyä yrityksen.

⁸ Kaksi hankkeista on toteutettu yrityksen perustamisen sijaan muulla tavoin, toinen alihankintana ja toinen partneriorganisaation avulla, eikä yritystä aiota perustaa. Lisäksi seitsemän hankkeista on kesken, ja yrityksen perustaminen on suunnitelmissa tulevaisuudessa. Näistä hankkeista kolme on toistaiseksi toteutettu muulla tavoin, mutta yritys aiotaan perustaa tulevaisuudessa.

⁹ Yhdessä hankkeista alihankinta on sittemmin lopetettu.

¹⁰ Toisessa hankkeista huollon toteuttaminen on vielä kesken, mutta jo aloitettu.

¹¹ Toinen hankkeista on vielä kesken, ja tuonnin aloittaminen on suunnitelmissa tulevaisuudessa.

¹² Muu sisältää kolme koulutushanketta, franchising-hankkeen ja mobiilipalveluhankkeen. Lisäksi kaksi ekstrahanketta käsittävät kaksi partnerien avulla toteutettua hanketta.

¹³ Kaksi hankkeista on vielä kesken, ja muun toiminnan aloittaminen on suunnitelmissa tulevaisuudessa.

¹⁴ 18 hankkeessa onnistuttiin päätavoitteen lisäksi jollain muullakin osa-alueella, esimerkiksi moni yhteisyrityshanke oli aloittanut myös alihankinnan.

29.3.2012

15 onnistuneesta hankkeesta, jotka eivät arvioineet hankettaan tällä hetkellä tuottavaksi, 13 on sanonut, että hanke on eriasteisilla todennäköisyyksillä tuottava tulevaisuudessa. Yksi ilmoittaa, että tulevaa tuottavuutta ei voida arvioida, ja yksi ei ole vastannut kysymykseen tulevasta tuottavuudesta. Lisäksi kaikki kesken olevat ja lykättyt hankkeet, yhteensä 5 hanketta, arvioivat, että hanke on kohtalaisen todennäköisesti tai todennäköisesti tuottava tulevaisuudessa.

2.3. Investoinnit kohdemaahan

Seurantaraportoinnissa 15 yritystä raportoi investoinneista kohdemaahan. Yhteensä yritykset olivat investoineet 27 019 677 euroa. Investoinneista raportoineista 15 hankkeesta 14 on aikaisemmin mainittuja onnistuneita, toiminnassa olevia hankkeita, ja yksi on lopettanut hankkeensa sen vuoksi, että alihankintatuotteiden laatu ei vastannut tarpeita.

Investoinneista raportoineista hankkeista kaksi raportoi toimintojensa olevan kohtalaisen tuottavia ja kuusi tuottavia. Viisi hanketta raportoi, että hanke ei ole tuottava tällä hetkellä, ja kaksi, että tuottavuutta ei voida arvioida. Näistä seitsemästä hankkeesta viisi arvioi, että hanke on tuottava tulevaisuudessa joko kohtalaisen todennäköisesti, todennäköisesti tai erittäin todennäköisesti, ja yksi yritys ilmoitti, että hankkeen tulevaa tuottavuutta ei voida arvioida. Edellisessä kappaleessa mainittu hankkeensa lopettanut yritys ilmoittaa, että hanke ei varmasti ole tuottava tulevaisuudessa.

2.4. Hankkeiden työllistämisaikutukset

Positiivisia työllistämisaikutuksia raportoitiin olevan yhteensä 27 hankkeessa 50:stä, ja yhteensä hankkeissa työllistettiin 1717 henkilöä.

Hankkeen suorista työllistämisaikutuksista raportoi 22 yritystä eli 44 % kaikista hankkeista. Raportoinnin mukaan hankkeet työllistivät yhteensä suoraan 1170 henkilöä. Liikekumppanuustukihakemusta tehdessään työllistämistä raportoineet yritykset olivat arvioineet työllistävänsä suoraan noin 1966 henkeä. Työpaikoista 661 oli uusia.

Suoria työpaikkoja tarjonneista hankkeista 21 on edelleen hyvissä voimissa, joten niiden tarjoamien työpaikkojen määrä saattaa kasvaa tulevaisuudessa. Työllistävästä yrityksistä 19 arvioikin työllistävänsä yhteensä 804 ihmistä nykyistä enemmän seuraavien kahden vuoden aikana. Myös kymmenen sellaista yritystä, jotka eivät tällä hetkellä työllistä ketään, arvioivat työllistävänsä yhteensä 185 ihmistä kahden vuoden kuluessa.

Suorasta työllistämistä raportoineista yrityksistä yksi, joka ilmoitti työllistäneensä yhteensä 7 henkilöä, on vetäytynyt hankkeesta. Koska vetäytyminen kuitenkin tapahtui myymällä yhteisyritys yhteistyökumppanille, on oletettavaa, että hankkeen luomat työpaikat ovat säilyneet.

Yhdeksän toiminnassa olevista hankkeista ei ilmoita suorista työllistämisaikutuksista. Nämä yhdeksän hanketta koostuvat yhdestä tuontihankkeesta, neljästä yhteisyrityshankkeesta, huolto- ja asennushankkeesta, osaamiskeskushankkeesta sekä kahdesta franchising-hankkeesta. Tuontihanke ja yksi yhteisyrityshanke ilmoittavat kyllä työllistävänsä ihmisiä, mutta määrää ei voida arvioida. Lisäksi yksi yhteisyrityshanke on ilmeisesti työllistänyt, mutta koska Finnpartnership ei heidän mielestään myöntänyt

29.3.2012

tarpeeksi tukea työllistämiseen, ei yritys raportoi työllistettyjen ihmisten määrästä, sillä se ei katso luotujen työpaikkojen olevan Finnpartnershipin tuen ansiota. Kaksi yhteisyrityshanketta, huolto- ja asennushanke, osaamiskeskushanke ja molemmat franchising-hankkeet puolestaan ovat vielä kesken ja ilmoittavat, että hankkeessa ei olla vielä työllistämisvaiheessa. Hankkeet ilmoittavat kuitenkin työllistävänsä ihmisiä kahden vuoden kuluessa. Lisäksi franchising-hankkeet työllistävät epäsuorasti jo nyt.

Suoran työllistämisen lisäksi 14 yritystä oli työllistänyt epäsuorasti. Viisi yrityksistä on työllistänyt ainoastaan epäsuorasti. Epäsuorasti luotuja työpaikkoja oli yritysten omien arvioiden mukaan noin 547. Epäsuorasta työllistämisestä raportoineet ovat hakuvaiheessa arvioineet työllistävänsä epäsuorasti 755 henkeä.

3. Kehitysvaikutusten raportointi

Osana seurantaraportointia yritykset ovat raportoineet kehitysvaikutuksista, joita heidän hankkeellaan on ollut kohdemaassa. Kehitysvaikutukset on arvioitu asteikolla 1-5 kappaleissa 5-10 ja asteikolla 0-5 kappaleissa 11, 13 ja 14, joista

- 0 = not at all eli ”ei lainkaan” (kappaleet 11, 13 ja 14)
- 1 = to a small extent eli ”hieman”
- 2 = to some extent eli ”jonkin verran”
- 3 = to a moderate extent eli ”kohtalaisesti”
- 4 = to a great extent eli ”paljon”
- 5 = to a very great extent eli ”huomattavasti”

Hankkeista on kappaleissa 5-10 ilmoitettu sellaisten hankkeiden määrä, joissa kyseistä kehitysvaikutusta on mitattu olevan, sekä keskiarvo näiden hankkeiden kyseisen kehitysvaikutustekijän määrästä (yrityksiä, jotka ovat vastanneet kysymykseen ”ei lainkaan”, ei siis ole huomioitu). Tuonti-, alihankinta- ja pilotointikohdissa (kappaleet 11, 13 ja 14) on ilmoitettu kaikkien tuonti-, alihankinta- tai pilotointihankkeiden keskiarvo, vaikka jotkut yrityksistä olisivat vastanneet kysymykseen ”ei lainkaan”.

Aiempiä vuosina yritysten on ollut hankala hahmottaa, että seurantaraportointilomakkeessa ollaan kiinnostuneita yrityksen aikaansaamista kehitysvaikutuksista, vaikka ne saattavat tuntua pieniltä verrattuna koko yhteiskunnan laajuisiin vaikutuksiin. Osittain tästä syystä jotkut hankkeet eivät ole aiemmin vastanneet mitään osaan kehitysvaikutuskysymyksistä. Tänä vuonna seuranta on tarkennettu, ja yrityksille on painotettu, että raportoinnissa tulisi mainita myös pienistä kehitysvaikutuksista. Tarkan seurannan ja ohjeistuksen ansiosta kaikki yritykset ovat vastanneet kaikkiin kehitysvaikutuksia koskeviin kysymyksiin.

4. Teknologian ja tietotaidon siirto

50 hankkeesta 36 (72 %) raportoi hankkeeseen liittyneen teknologian ja tietotaidon siirtoon liittyviä kehitysvaikutuksia. Tämä on hyvä tulos, sillä suomalaisten yritysten avulla tehtävän kehitysyhteistyön yksi

29.3.2012

tarkoitus on hyötyä heillä olevasta osaamisesta siirtämällä teknologiaa ja tietotaitoa sitä tarvitseviin kehitysmaihin. Tarkempi taulukko teknologian ja tietotaidon siirrosta on koottuna alla.

Taulukko 3. Teknologian ja tietotaidon siirtyminen¹⁵

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Teknologian siirto kohdemaihin	21	2,86	3	4	7	7	0
Johdon toimiminen ekspatriaatteina kohdemaassa yli vuoden ajan	10	1,70	5	3	2	0	0
Yrityksen organisaatioon liittyvän tietotaidon siirtoa	21	2,67	4	7	3	6	1
Johdon rakenteen tietotaidon siirtoa	22	2,41	7	6	2	7	0
Talousjohtamisen tietotaidon siirtoa	18	2,72	4	4	4	5	1
Markkinointitietotaidon siirtoa	28	2,64	6	7	9	3	3
Jakelu- ja logistiikkatietotaidon siirtoa	22	2,32	7	6	4	5	0
Tuotantoteknologian tietotaidon siirtoa	21	3,05	4	4	4	5	4
Ympäristötekologian tietotaidon siirtoa	18	1,94	9	4	3	1	1
Tutkimus & kehitys -tietotaidon siirtoa	26	2,00	11	8	3	4	0
Standardisointitietotaidon siirtoa	22	2,05	11	5	1	4	1
Työoloihin ja työskentelytapoihin liittyvän tietotaidon siirtoa	24	2,54	6	7	4	6	1
Tietotaidon siirtoa kohdemaasta Suomeen	16	1,81	8	4	3	1	0

Useimmat hankkeista raportoivat teknologian tai tietotaidon siirrosta ainoastaan muutamalla osa-alueella. Joukossa oli kuitenkin myös viisi hanketta, jotka raportoivat teknologian ja tietotaidon siirtymisestä jokaisella osa-alueella, ja kaksi hanketta, jotka raportoivat teknologian ja tietotaidon siirtymisestä kaikilla paitsi yhdellä osa-alueella. Eniten on siirretty kappalemäärissä mitattuna markkinointiin sekä tutkimukseen ja kehitykseen liittyvää tietotaitoa. Tietotaidon siirto on olennaista myös muiden kehitysvaikutusten toteutumisen kannalta.

5. Koulutus

Hankkeissa tehtävän koulutuksen tavoitteena on kohdemaan työväestön henkisen pääoman lisääminen. 50 hankkeesta 35 (70 %) raportoi hankkeeseen liittyneen koulutusvaikutuksia. Koulutusta on sisällynyt lähes kaikkiin hankkeisiin, jotka ovat olleet siinä vaiheessa, että koulutus on ollut mahdollista ja ajankohtaista¹⁶. Tarkempi taulukko koulutusvaikutuksista on koottuna alla.

Taulukko 4. Koulutusvaikutukset mittareittain.

¹⁵ Keskiarvo laskettu niistä hankkeista, jotka ovat raportoineet teknologian ja tietotaidon siirrosta kyseisellä mittarilla mitattuna.

¹⁶ Koulutus olisi ollut mahdollista ja ajankohtaista 37 hankkeessa, joten koulutusta on sisällynyt 95 % hankkeista, joissa se on ollut mahdollista ja ajankohtaista.

29.3.2012

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Työssäoppimista	32	2,97	7	4	8	9	4
Erityisiä koulutusohjelmia	20	2,85	4	2	8	5	1
Ulkoisia koulutuskursseja	11	2,09	5	3	1	1	1
Expatriaattiasiantuntijoiden tuottamaa koulutusta	18	2,56	6	2	5	4	1
Suomalaisen emoyhtiön tuottamaa koulutusta	24	3,00	2	7	4	11	0
Omia koulutustilaisuuksia	22	2,73	6	4	2	10	0
Projektin johdon koulutusta	28	2,82	5	7	4	12	0
Paikalliselle yhteisölle tarjottua tietoisuuden lisäämistä tai koulutusta	23	2,30	9	4	5	4	1

Kaikki paitsi kolme niistä hankkeista, jotka raportoivat hankkeella olleen koulutusvaikutuksia, raportoivat koulutusvaikutuksia useammilla kuin yhdellä mittarilla mitattuna. Koulutus on sisältänyt eniten työssäoppimista sekä projektin johdon koulutusta.

6. Sosiaaliset vaikutukset

Hankkeen sosiaalisia vaikutuksia kohdemaan yhteiskuntaan arvioidaan työolosuhteiden ja työntekijöille tarjottujen sosiaalietuuksien kautta. Erityisistä sosiaalisista vaikutuksista kysymisen lisäksi yrityksiltä kysyttiin, noudattavatko ne kohdemaassa paikallista työlainsäädäntöä ja työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntöä, kansainvälisiä sopimuksia työehdoista ja kansainvälisiä työterveys- ja työturvallisuusstandardeja tai muita vapaaehtoisia sosiaalisen vastuun standardeja tai työterveys- ja työturvallisuusstandardeja.

Kaikkien raportointivelvollisten yritysten vastausten yhteenveto lainsäädännön, sopimusten ja standardien noudattamisesta yrityksissä on koottuna alla.

Taulukko 5. Lainsäädännön, sopimusten ja standardien noudattaminen.¹⁷

Mittari	Kyllä	Ei	Ei työllistä
Työntekijän oikeudet ja työehdot: paikallisen työlainsäädännön noudattaminen	29	0	21
Kansainvälisten sopimusten (esim. ILO:n ydinsopimukset mm. lapsi- ja pakkotyövoiman kieltämisestä) noudattaminen	26	3	21
Muiden vapaaehtoisten sosiaalisen vastuun standardien noudattaminen	14	15	21
Työterveys ja turvallisuus: paikallisen työterveys- ja turvallisuuslainsäädännön noudattaminen	29	0	21
Kansainvälisten työterveys- ja turvallisuusstandardien (esim. IFC Performance Standards) noudattaminen	21	8	21
Muiden vapaaehtoisten työterveys ja -turvallisuusstandardien noudattaminen	14	15	21

Kaikki työllistävästä yrityksistä ilmoittavat noudattavansa paikallista työlainsäädäntöä. 26 yritystä 29:stä (90 % työllistävästä yrityksistä) noudattaa myös kansainvälisiä sopimuksia työntekijöiden oikeuksista ja työehdoista. Niistä kolmesta yrityksestä, jotka ovat vastanneet kysymykseen etteivät noudata kansainvälisiä sopimuksia, yksi ilmoittaa, että kansainvälisten sopimusten noudattaminen ei kuulunut suunnitelmiin tässä vaiheessa¹⁸. Toinen puolestaan kertoo työn olevan toimistotyötä, minkä vuoksi turvallisuus ja terveys eivät ole ongelmia työssä. Kolmas puolestaan ei ole ilmoittanut mitään syytä siihen, miksi sopimuksia ei noudateta.¹⁹ Ne 14 yritystä, jotka noudattavat muita vapaaehtoisia sosiaalisen vastuun standardeja, ovat kaikki samoja kuin ne 26 yritystä, jotka ovat ilmoittaneet noudattavansa työntekijöiden

¹⁷ Mukana kyllä- ja ei-vastauksissa 22 suoraan ja 5 ainoastaan epäsuorasti työllistävää yritystä sekä kaksi yritystä, jotka raportoivat työllistävänsä ihmisiä suoraan, mutteivät ole arvioineet määrää.

¹⁸ Kyseessä on hanke, jolla on tällä hetkellä pelkkää alihankintatoimintaa kohdemaassa, mutta joka neuvottelee parhaillaan yhteisyrityksen perustamisesta.

¹⁹ Kyseessä on alihankintahanke.

29.3.2012

oikeuksia ja työehtoja koskevia kansainvälisiä sopimuksia. Vapaaehtoisten standardien huomiotta jättämiselle oli useita syitä. Esimerkiksi eräs yritys kertoo, että standardien käytäntöön paneminen on liian suuritöistä ja kallista.

Kaikki työllistävästä yrityksistä ilmoittavat noudattavansa paikallista työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntöä. 21 yritystä 29:stä (72 % työllistävästä yrityksistä) noudattaa myös kansainvälisiä työterveys- ja työturvallisuusstandardeja. Niistä kahdeksasta yrityksestä, jotka eivät noudata kansainvälisiä työterveys- ja työturvallisuusstandardeja, yksi ilmoittaa, että kansainvälisten sopimusten noudattaminen ei kuulunut suunnitelmiin tässä vaiheessa²⁰. Toinen puolestaan kertoo, että ei tunne kansainvälisiä standardeja, mutta yrityksen edustajat vierailevat työpisteissä säännöllisesti ja varmistavat, että kaikki on kunnossa eikä turvallisuusongelmia ole. Kolmas puolestaan kertoo työn olevan toimistotyötä, minkä vuoksi turvallisuus ja terveys eivät ole ongelmia työssä. Kaksi yritystä sanoo, etteivät he tunne kyseisiä standardeja, mutta vähintään pakottavaa säädäntöä noudatetaan. Kuudennen mukaan standardit ovat liian suuritöisiä toteuttaa, ja seitsemäs puolestaan ei ole ilmoittanut mitään syytä siihen, miksi sopimuksia ei noudateta²¹. Kahdeksas sanoo, että standardien toteuttaminen on parhaillaan työn alla. Ne 14 yritystä, jotka noudattavat muita vapaaehtoisia sosiaalisen vastuun standardeja, ovat lukuun ottamatta sitä yritystä, jossa kansainvälisten standardien käyttöön otto on työn alla, samoja kuin ne 21 yritystä, jotka ovat vastanneet noudattavansa kansainvälisiä työterveys- ja työturvallisuusstandardeja. Vaikka kaikissa hankkeissa ei noudatetakaan kansainvälisiä standardeja, osa hankkeista pyrkii siihen tulevaisuudessa. Kolme yritystä kertoo, että standardeja ei ole vielä ehditty toteuttaa, mutta asia on työn alla. Lisäksi kaksi yritystä sanoo, että sosiaalista vastuuta ja länsimaisia käytäntöjä korostetaan, mutta että mitään tiettyjä nimettyjä standardeja ei noudateta.

Lakien, standardien ja sopimusten noudattamisesta raportoinnin lisäksi yrityksiltä kysyttiin myös muista sosiaalisista vaikutuksista, joita olivat keskimääräistä paremman palkan maksaminen, majoituksen tarjoaminen työntekijöille ja HIVin/AIDSin ennaltaehkäisyyn liittyvät ohjelmat. 27 (54 % kaikista ja 93 % työllistävästä) yritystä raportoi, että hankkeeseen on liittynyt sosiaalisia vaikutuksia. Taulukot sosiaalisista vaikutuksista ovat alla.

Taulukko 6. Palkkojen maksaminen.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Keskimääräistä paremmat palkat	27	2,37	6	11	6	2	2

Taulukko 7. Muut sosiaaliset vaikutukset.

Mittari	Kyllä	Ei	Ei työllistä
Työntekijöille tarjottuja majoitusmahdollisuuksia	6	23	21
Ennaltaehkäiseviä toimia HIViä/AIDSia tai muita kroonisia sairauksia vastaan	4	25	21

²⁰ Kyseessä on hanke, jolla on tällä hetkellä pelkkää alihankintatoimintaa kohdemaassa, mutta joka neuvottelee parhaillaan yhteisyrityksen perustamisesta.

²¹ Kyseessä on alihankintahanke.

29.3.2012

Tuloksista selviää, että 96 % suoraan työllistävästä yrityksistä (23 24:stä²²) maksaa keskimääräistä parempaa palkkaa. Kaikista vastanneista 27 kuitenkin ilmoittaa maksavansa keskimääräistä parempaa palkkaa. Neljä yritystä on siis ilmoittanut, että hankkeessa maksetaan keskimääräistä parempaa palkkaa, vaikka hankkeet eivät ole työllistäneet ihmisiä kohdemaassa.

Yksi näistä hankkeista on vielä selvitysvaiheessa ja kertoo, että vastauksella tarkoitetaan selvitysvaihetta tehneille paikallisille työntekijöille (joita ei kuitenkaan työllistetty pysyvästi eikä suoraan) maksetun keskimääräistä parempaa palkkaa. Toinen hanke on franchising-hanke, joka ei vielä työllistä. Hanke kuitenkin työllistää jo epäsuorasti, ja vastauksella tarkoitetaan ilmeisesti, että epäsuorasti työllistetyille työntekijöille maksetaan keskimääräistä parempaa palkkaa. Kolmas hanke on nykyään lopetettu, mutta vastauksella tarkoitetaan, että hankkeen vielä ollessa toiminnassa partneriyritykset maksoivat työntekijöilleen keskimääräistä parempaa palkkaa. Neljäs hanke puolestaan on se toteutunut hanke, joka on ilmeisesti työllistänyt ihmisiä, mutta koska Finnpartnership ei heidän mielestään myöntänyt tarpeeksi tukea työllistämiseen, ei yritys raportoi työllistettyjen ihmisten määrästä, sillä se ei katso luotujen työpaikkojen olevan Finnpartnershipin tuen ansiota.

Ainoastaan yksi yritys ilmoitti, että sosiaalisia kehitysvaikutuksia on ollut kaikilla kolmella mittarilla mitattuna. Kyseinen yritys on keskittynyt Reilun kaupan tuotteisiin. Sosiaalisista vaikutuksista raportoineista hankkeista kahdeksan oli raportoinut sosiaalisia vaikutuksia kahdella mittarilla. Mittareiksi on tässä tapauksessa laskettu HIVin/AIDSin ehkäisemiseen pyrkivät ohjelmat, työntekijöille tarjottavat majoitusmahdollisuudet sekä työntekijöille maksettu keskimääräistä parempi palkka. Mittariksi ei sen sijaan ole laskettu sitä, mitä säädöksiä yritys noudattaa. Lisäksi yhdeksän yritystä ilmoitti, että hankkeessa on tehty muita toimenpiteitä työntekijöiden olosuhteiden parantamiseksi.

Tämänvuotinen seurantaraportointikysely oli sikäli erilainen kuin viimevuotinen, että yrityksiltä kysyttiin erikseen eri tasojen lainsäädännöstä ja standardeista. Mikäli kysymykseen joidenkin säädösten tai lakien noudattamisesta oli vastattu ei, kysyttiin minkä vuoksi. Yksi mainituista syistä oli, että yrityksellä ei ole tarpeeksi tietoa kansainvälisistä sopimuksista ja standardeista. Liikekumppanuustuen hakijoille suunnitellun E&S-voucherin tarkoitus on auttaa tässä, eli nostaa tietoisuutta näissä asioissa ja aikaistaa niiden käyttöönottoa ja soveltamista.

7. Vaikutukset naisten työllistämiseen ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Hankkeiden vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja naisten työllistämiseen ovat myös välillisesti sosiaalisia vaikutuksia. Naisten koulutus ja taloudellisen aseman parantaminen vähentää köyhyyttä ja tuottaa hyvinvointia koko yhteisölle: sukupuolten välisen tasa-arvon lisääminen ja naisten aseman parantaminen ovat keskeisiä YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Hankkeiden työllistämien naistyöntekijöiden määrä on 263 eli 22,5 % työpaikoista, ja naisia työllisti 17 yritystä. Kaikkiaan naisia työllisti siis 77 % suorasta työllistämisestä raportoineista yrityksistä. 25 (50 %)

²² 24 sisältää ne 22 yritystä, jotka ovat raportoineet suorasta työllistämisestä, sekä aiemmin mainitut kaksi yritystä, jotka työllistävät ihmisiä suoraan, mutteivät ole raportoineet työllistämisvaikutuksia, koska eivät osaa arvioida määriä.

29.3.2012

hankkeista arvioi, että niillä on ollut positiivinen vaikutus naisten työllistymiseen ja työolosuhteisiin. Samaten 25 hanketta arvioi, että hankkeella on ollut suotuisia vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Yhteensä positiivisista vaikutuksista raportoi 26 hanketta, joten yhdellä hankkeista oli ollut positiivisia vaikutuksia vain naisten työllistymiseen ja työolosuhteisiin ja yhdellä hankkeista vain sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Tällä kerralla yrityksiä pyydettiin erittelemään, millä tavoin hankkeet ovat vaikuttaneet positiivisesti naisten työllistymiseen ja työoloihin ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Näitä tapoja ovat olleet mm. naisten valitseminen johtotehtäviin ja muihin tärkeisiin asemiin, saman palkan maksaminen samasta työstä sekä miehille että naisille sukupuolesta riippumatta, naisten työllistäminen samanarvoisesti miesten kanssa, naisryrittäjyyden tukeminen, tasa-arvokoulutuksen järjestäminen paikallisille johtajille, sekä naisten kouluttaminen aiemmin miesvaltaisille aloille. Lisäksi osa hankkeista keskittyy aloille, joilla työntekijät ovat pääasiassa naisia, joten tällaisille aloille kohdistuneet hankkeet vaikuttavat jo sellaisenaan positiivisesti naisten työllistymiseen, minkä lisäksi monissa hankkeista koulutetaan sekä mies- että naistyöntekijöitä.

Yhteenveto yritysten vastauksista on koottuna alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 8. Vaikutukset naisten työllistymiseen ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskisarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Positiivinen vaikutus naisten työllistymiseen ja työolosuhteisiin	25	2,80	7	5	2	8	3
Positiivinen vaikutus sukupuolten tasa-arvoon	25	2,64	8	3	7	4	3

8. Yleinen infrastruktuuri

Raportin täyttäneistä yrityksistä 15 (30 %) raportoi hankkeensa tuottaneen kehitysvaikutuksia kohdemaan yleiseen infrastruktuuriin. Lähes kaikki vaikutuksista raportoineet hankkeet raportoivat vaikutuksista ainoastaan yhdellä tai kahdella yleisen infrastruktuurin sektorilla - vain kaksi hanketta viidestätoista raportoi vaikutuksista kolmella tai useammalla yleiseen infrastruktuuriin vaikuttaneella osa-alueella. Yksi hankkeista raportoi vaikutuksista yleiseen infrastruktuuriin kaikilla osa-alueilla. Se kuitenkin arvioi vaikutuksia olleen kaikilla paitsi yhdellä osa-alueella ainoastaan hieman, eli hankkeessa oli hieman parannettu tai lisätty yleistä infrastruktuuria. Huomattavat vaikutukset yleiseen infrastruktuuriin kaikilla osa-alueilla ovat epätavallisia, sillä yleensä hankkeita ei toteuteta paikoissa, joissa ei ole minkäänlaista yleistä infrastruktuuria ennestään, ja vain todella harvalla yrityksellä on tarvittavat resurssit kaiken yleisen infrastruktuurin luomiseen tyhjästä. Tulokset on koottu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 9. Vaikutukset yleiseen infrastruktuuriin mittareittain.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskisarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Parannusta teissä tai kuljetusreiteissä	2	3,00	0	1	0	1	0
Parannusta energiantuotannossa	3	2,00	1	1	1	0	0
Parannusta ICT-systeemeissä	7	1,86	3	3	0	1	0
Parannusta veden saannissa	2	2,50	1	0	0	1	0
Parannusta jätevesien käsittelyssä	3	1,67	1	2	0	0	0
Parannusta jätehuollossa	2	1,00	2	0	0	0	0
Parannusta lastentarhoissa, kouluissa, sairaaloissa tai terveyskeskuksissa	7	2,29	4	0	1	1	1

29.3.2012

Parannukset infrastruktuuriin ovat esimerkkejä kohteista, joihin kehitysmaayritysten on oltava valmiita investoimaan, koska valmista infrastruktuuria ei välttämättä ole. Tyypillistä on myös, että yksi yritys on vaikuttanut yhteen tai muutamaamaan infrastruktuurin osa-alueeseen, ei kaikkiin. Ylivoimaisesti eniten oli vaikutettu ICT-systeemien parantumiseen sekä lastentarhojen, koulujen, sairaaloiden ja terveyskeskusten parantumiseen.

Tämän vuoden kysymyksissä on erikseen painotettu, että kysymyksellä tarkoitetaan nimenomaan vaikutuksia yleiseen infrastruktuuriin eikä ainoastaan esimerkiksi hankkeen omaan energiansaantiin tai ICT-systeemeihin. Tämän vuoksi on syytä olettaa, että kaikki raportoidut vaikutukset ovat tosiasiaassa kohdistuneet yleiseen infrastruktuuriin.

9. Markkinat ja tuotantorakenne

Yksi liikekumppanuustuen tarkoituksista on vaikuttaa kohdemaan markkinoiden ja tuotantorakenteen vahvistumiseen ja monipuolistumiseen ja siten vähentää kehittyvien maiden riippuvuutta yksittäisistä sektoreista. Raportin täyttäneistä yrityksistä 34 (68 %) raportoi hankkeen tuottaneen vaikutuksia kohdemaan markkinoihin ja niiden rakenteeseen. Tulokset on koottu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 10. Vaikutukset markkinoihin ja niiden rakenteeseen.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Luonut uusien tuotteiden tuotantoa kohdemaassa	18	2,67	5	4	4	2	3
Parantanut kohdemaassa tuotettavien tuotteiden laatua	27	2,74	6	8	3	7	3
Parantanut perushyödykkeiden saatavuutta	15	2,47	5	3	4	1	2
Vahvistanut kilpailua bisnessektorilla kohdemaassa	24	2,25	7	9	3	5	0
Luonut suoraa vientiä kohdemaasta	13	2,08	5	4	2	2	0
Projekti on toteutettu maaseudulla tai teollistumattomassa kaupungissa	18	3,17	4	2	3	5	4
Edesauttanut uuden teollisuudenalan syntyä kohdemaahan	12	2,75	4	1	3	2	2
Vahvistanut paikallisten pien- ja suuryritysten välisiä yhteyksiä	15	2,80	3	4	2	5	1
Lisännyt raaka-aineiden tuotantoa kohdemaassa	10	2,80	3	2	1	2	2

Useimmat niistä hankkeista, jotka ilmoittivat hankkeessa olleen markkinoihin ja tuotantorakenteeseen liittyviä kehitysvaikutuksia, raportoivat vaikutuksia olleen useammalla kuin yhdellä mittarilla mitattuna: vain viisi hanketta raportoi vaikutuksista ainoastaan yhdellä mittarilla mitattuna, ja vain kolme hanketta ainoastaan kahdella mittarilla mitattuna. Eniten on parannettu kohdemaassa tuotettavien tuotteiden laatua ja vahvistettu kilpailua liiketoimintasektorilla kohdemaassa.

10. Ympäristövaikutukset

Hankkeiden, joissa käytetään merkittävässä määrin uusiutuvia energianlähteitä ja raaka-aineita, katsotaan erityisesti edistävän kestävästä kehitystä. Myös niillä hankkeilla, jotka lisäävät energiatehokkuutta, joissa tuotetaan ympäristöystävällistä teknologiaa tai käytetään ympäristöystävällistä tuotantoprosessia, katsotaan olevan hyviä vaikutuksia kestävästä kehityksen kannalta. Kuitenkin kaikilta hankkeilta toimialasta riippumatta edellytetään kokonaisvaltaista ympäristövaikutusten huomioon ottamista ja niistä raportointia.

Raportin täyttäneistä yrityksistä 24 (48 %) raportoi hankkeeseen liittyvistä positiivisista ympäristövaikutuksista. Vaikutukset ovat olleet merkittäviä, koska läheskään kaikki hankkeet eivät sisällä

29.3.2012

mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöön. Kun suunniteltu E & S -voucher saadaan käyttöön, odotetaan sen osaltaan entisestään lisäävän ympäristövaikutuksia. Tulokset on koottu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 11. Hankkeiden ympäristövaikutukset.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Hankkeessa on käytetty uusiutuvia energianlähteitä	6	2,33	2	2	0	2	0
Lisännyt energiatehokkaiden menetelmien ja ympäristöystävällisten raaka-aineiden käyttöä	13	2,31	2	6	4	1	0
Lisännyt investointeja energiatehokkuuteen	11	1,82	5	3	3	0	0
Lisännyt ympäristöystävällisen teknologian tai siihen liittyvien komponenttien tuotantoa	9	2,56	2	3	2	1	1
Hankkeessa on toteutettu ympäristöstrategiaa	17	2,94	2	5	3	6	1
Hankkeen ympäristövaikutuksia on tarkkailtu	18	2,72	5	4	3	3	3
Lisännyt tietoisuutta kansainvälisistä sosiaalisista- ja ympäristöstandardeista suomalaisessa emoyhtiössä	23	2,35	5	10	3	5	0
Lisännyt sosiaalisten- ja ympäristöstandardien noudattamista	22	2,50	6	7	2	6	1

Useimmin esiintyviä ympäristövaikutuksia olivat lisääntynyt tietoisuus kansainvälisistä ja sosiaalisista standardeista suomalaisessa yrityksessä²³, sekä sosiaalisten ja ympäristöstandardien lisääntynyt noudattaminen. Tähän voi mahdollisesti vaikuttaa se, että kaikilla liikekumppanuustukea hakevista yrityksistä ei ole ennestään kansainvälistä kokemusta²⁴, joten tietoa kansainvälisestä lainsäädännöstä ja standardeista ei välttämättä vielä ole. Liikekumppanuustukea hakevia yrityksiä ei kuitenkaan ole pyydetty raportoimaan mahdollisesta aikaisemmasta kansainvälistymiskokemuksesta.

Niistä hankkeista, jotka ilmoittivat hankkeessa olleen ympäristövaikutuksia, useimmat raportoivat vaikutuksia olleen useammalla kuin yhdellä mittarilla mitattuna. Yksi hankkeista raportoi, että ympäristöön liittyviä kehitysvaikutuksia esiintyi vain yhdellä mittarilla mitattuna: yksi hanke puolestaan raportoi ympäristöön liittyviä kehitysvaikutuksia kaikilla mittareilla mitattuna.

11. Tuonti

Vuoden 2009 50 hankkeesta viisi oli hankkeiden luokittelun mukaan luonteeltaan tuontihankkeita (vientää kehityksmaasta). Näistä hankkeista kaksi ei kuitenkaan ole vielä aloittanut tuontia. Toista näistä kahdesta hankkeesta on lykätty, toinen puolestaan on vielä kesken, mutta saattaa johtaa tuontiin tulevaisuudessa. Kesken oleva hanke raportoi jo tuontiin liittyvistä kehitysvaikutuksista seurantaraportissaan, sillä niitä on jo esiintynyt, vaikka tuontia ei vielä ole päästy aloittamaan. Yhteensä neljä tuontihankkeiksi luokiteltua hanketta siis raportoi tuontiin liittyvistä kehitysvaikutuksista.

Tuontihankkeiksi luokiteltujen neljän käynnissä olevan hankkeen lisäksi seitsemän hanketta, joita ei ollut luokiteltu tuontihankkeiksi, raportoi tuonnista. Jokainen tuonnista raportoineista hankkeista oli raportoinut tuontiin liittyneistä kehitysvaikutuksista. Lisäksi tuontiin liittyviin kysymyksiin vastasi yksi hanke, jonka alkuperäisenä tarkoituksena ei ollut tuonti, mutta joka on jo valmistelemassa tuontia, ja jolla on tämän vuoksi jo ollut tuontiin liittyviä kehitysvaikutuksia, sekä yksi jo lopetettu hanke, jonka

²³ Vuoden 2008 hankkeiden raportoinnissa lisääntynyt tietoisuus kansainvälisistä sosiaalisista ja ympäristöstandardeista lukeutui myös merkittävimpiin ympäristövaikutuksiin.

²⁴ Suuri osa liikekumppanuustuen hakijoista on pieniä tai keskisuuria yrityksiä, joilla ehkä keskimäärin ei löydy samanlaista kansainvälistä kokemusta kuin suuryrityksiltä. Esimerkiksi vuonna 2009 81 % hakijoista oli PK-yrityksiä, vuonna 2010 84 % ja vuonna 2011 74 %. (Luvut kunkin vuoden toimintaraporteista.)

29.3.2012

toissijaisena tarkoituksena oli tuonti. Tämän hankkeen osalta tuontia oli ennen hankkeen lopettamista ollut hieman, ja siten myös tuontiin liittyviä kehitysvaikutuksia. Tuontiin liittyvistä kehitysvaikutuksista ei siis raportoinut yksikään hanke, jolla ei ole ollut tuontia kohdemaasta tai joka ei parhaillaan valmistelee sitä. Tästä on osaksi kiittäminen sitä, että tänä vuonna raportit tarkastettiin heti saapumisen jälkeen pintapuolisesti, ja puutteellisiin raporteihin pyydettiin täydennyksiä, ja väärään osioon täytetyt vastaukset pyydettiin muuttamaan.

Kaiken kaikkiaan tuontiin liittyviä kehitysvaikutuksia raportoi 13 hanketta. Alla olevaan taulukkoon on kerätty tuontiin liittyviä kehitysvaikutuksia. Taulukkoon on kerätty kaikki tuontiin liittyviä kehitysvaikutuksia raportoineiden hankkeiden vastaukset, ja mukana on aiemmista taulukoista poiketen myös ”ei lainkaan”-kenttä, joka tarkoittaa, että hankkeella ei ole ollut tuontiin liittyviä kehitysvaikutuksia kyseisellä mittarilla mitattuna.

Taulukko 12. Tuontiin liittyvät kehitysvaikutukset

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Ei lainkaan	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Tuonnin volyymin kasvu	13	2,08	1	5	2	2	3	0
Tuotujen tuotteiden ympäristö- tai sosiaalisertifiointi	13	0,92	7	3	2	0	0	1
Paremmat tuotteiden pakkaus- tai merkintämenetelmät	13	1,62	4	3	2	2	2	0
Tuotteiden korkeampi laatu	13	2,85	0	2	3	4	3	1
Tuotantolinjan tai -tekniikkojen kehittäminen	13	2,15	4	0	3	2	4	0
Kohdemaan kumppaniyrityksen kasvanut tietoisuus EU:n tai Suomen tuontivaatimuksista	13	3,00	0	4	1	1	5	2
Kohdemaan kumppaniyrityksen lisääntynyt pätevyys täyttää EU:n tai Suomen tuontivaatimukset	13	3,00	0	4	1	1	5	2

Näiden lukujen perusteella kaikki tuontivaikutuksista raportoineista hankkeista ovat onnistuneet lisäämään pätevyyttä täyttää tuontivaatimuksia, eli kyseessä on yksi LKT-instrumentin tavoitteena oleva lisäarvoa tuottava elementti²⁵.

12. Uuden yhtiön perustaminen

Vuoden 2009 50 hankkeesta 32:ssa oli tarkoituksena perustaa uusi yhtiö kohdemaahan. Vuoden 2011 seurantaraportissa 12 (24 % kaikista hankkeista, 38 % uuden yhtiön perustamiseen tähtäävistä hankkeista) raportoi perustaneensa uuden yhtiön kohdemaahan. Näistä yrityksistä 11 on sellaisia, joiden hankkeen tarkoituksena on ollut uuden yrityksen perustaminen kohdemaahan, ja lisäksi yrityksen on perustanut yksi sellainen yritys, jonka hankkeen alkuperäisenä tarkoituksena se ei ollut. Lisäksi kaksi hankkeista, joiden tarkoituksena oli perustaa yhteisyritys, on toteutettu muilla tavoin, mutta on mahdollista että yritys tullaan perustamaan tulevaisuudessa. Kahdessa hankkeessa on lisäksi perustettu edustusto, ja uusi yritys tullaan todennäköisesti perustamaan tulevaisuudessa. Lisäksi viisi hankkeista on vielä kesken, ja on hyvin mahdollista, että näissä hankkeissa tullaan vielä perustamaan uusi yritys kohdemaahan. Myös yksi yritys, jonka tavoitteena ei alun perin ollut uuden yrityksen perustaminen, suunnittelee yrityksen perustamista.

Perustetuista 12 yhtiöstä kolme on tyypiltään yhteisyrityksiä ja kahdeksan tytäryrityksiä. Lisäksi yksi yritys on alun perin perustanut yhteisyrityksen, mutta ottanut yhtiön sittemmin kokonaan haltuunsa, ja kyseessä

²⁵ Hanke katsotaan lisäarvoa tuottavaksi, mikäli tuenhakija panostaa kohdemaapartnereiden koulutukseen ja/tai kehittämiseen, sekä tuotantorakenteen monipuolistamiseen, esimerkiksi tuotannon laadun tai työolojen ja -tapojen parantamisen muodossa.

29.3.2012

on nykyisin tytäryritys. Yksi yhteisyrityksen perustanut yritys on myöhemmin vetäytynyt hankkeesta myymällä perustetun yrityksen kohdemaapartnerilleen, joten yrityksen toiminnan voidaan olettaa edelleen olevan voimissaan. Lisäksi yksi kohdemaahan perustetuista tytäryrityksistä on tässä vaiheessa ns. pöytälaatikkoyritys, eikä varsinaista yritystoimintaa vielä ole. Muut perustetuista yhtiöistä ovat onnistuneissa, edelleen voimissaan olevissa hankkeissa. 12 hankkeen ei oleteta johtavan yrityksen perustamiseen myöskään tulevaisuudessa, sillä hankkeet on lopetettu.

Hanke, jossa on perustettu yritys vaikkei se ollut tarkoituksena, on tyypiltään alihankintahanke. Hanke, jossa yhteisyrityksen perustamista suunnitellaan, on myös tyypiltään alihankintahanke.

13. Alihankintasuhteen muodostaminen

Vuoden 2009 50 hankkeesta kolme oli hankkeiden luokittelun mukaan luonteeltaan alihankintahankkeita. Kaikki näistä yrityksistä raportoivat alihankinnasta seurantaraportissaan, joskin yhdessä tapauksista alihankinta ja samalla koko hanke on sittemmin lopetettu. Näiden alihankintahankkeiden lisäksi kahdeksan hanketta, joita ei ollut määritelty alihankintahankkeiksi, raportoi alihankinnasta. Kahdessa hankkeista hanke oli toteutettu alkuperäisen toteutustavan sijaan kokonaan tai osaksi alihankintana. Kaikki kahdeksan hanketta ovat edelleen voimissaan. Yhteensä 11 (22 %) kaikista hakijayrityksistä on siis muodostanut alihankintasuhteen kohdemaassa toimivan yrityksen tai yritysten kanssa, ja 10 alihankintasuhdetta on edelleen voimissaan. Kaikki näistä kymmenestä alihankintasuhteesta ovat onnistuneissa, edelleen toimivissa hankkeissa.

Yhä toiminnassa olevissa alihankintasuhteissa alihankintana hankittujen tuotteiden loppuasiakkaita ovat neljässä hankkeessa Suomen tai EU:n kansalaiset, kolmessa hankkeessa paikalliset asukkaat ja kolmessa hankkeessa sekä Suomen/EU:n kansalaiset että paikalliset asukkaat. Alla olevassa taulukossa on eritelty alihankinnan luomia kehitysvaikutuksia hankkeissa.

Taulukko 13. Alihankintaan liittyvät kehitysvaikutukset

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Ei lainkaan	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Alihankittujen tuotteiden tuotannon volyymin kasvu	11	2,45	0	2	5	2	1	1
Alihankittujen tuotteiden ympäristö- tai sosiaalisertifiointi	11	0,45	8	2	0	1	0	0
Paremmat tuotteiden pakkaus- tai merkintämenetelmät	11	1,54	4	3	1	0	3	0
Tuotteiden korkeampi laatu	11	2,55	2	3	0	1	3	2
Tuotantolinjan tai -tekniikkoiden kehittäminen	11	1,91	2	3	2	2	2	0

Alihankintaan liittyvistä kehitysvaikutuksista tuotteiden laadun parantamiseen, tuotantolinjan tai -tekniikkoiden kehittämiseen ja tuotannon volyymin kasvuun on vaikutettu eniten.

14. Suomalaisen ympäristötekniikan pilotointi

Vuonna 2009 hankkeet saivat jo hakea tukea ympäristötekniikan pilotointiin. Vuoden 2009 viidestäkymmenestä hankkeesta ainoastaan yksi (2 %) kuitenkin raportoi vuoden 2011 seurantaraportissaan ympäristötekniikan pilotoinnista kohdemaassa. Yritys ei kuitenkaan ole hakenut tukea ympäristötekniikan pilotointiin, ja on epäselvää, onko hakija tiennyt tukiehtojen muutoksesta, koska hakemus oli lähetetty vanhalla hakemusohjelmalla.

29.3.2012

Kyseinen hanke on vielä hieman kesken, mutta hyvissä voimissa ja onnistunut. Hakijan mukaan kaikilla mittareilla vaikutuksia on ollut huomattavasti.

Taulukko 13. Ympäristöpilotoinnin onnistuminen.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Ei lainkaan	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Ympäristötekniikan muokkaaminen paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi	1	5,00	0	0	0	0	0	1
Yrityksen arvio pilotoinnin onnistumisesta	1	5,00	0	0	0	0	0	1
Yrityksen arvio teknologian soveltuvuudesta kohdemaahan	1	5,00	0	0	0	0	0	1
Yrityksen arvio teknologian soveltuvuudesta muihin kehittyviin maihin	1	5,00	0	0	0	0	0	1

15. Jatkohankkeet

Vuoden 2009 hankkeista ainoastaan kaksi oli jatkohakemuksia. Toinen jatkohakemuksista on vuoden 2007 hankkeen jatkohakemus, ja toinen puolestaan vuoden 2008 hankkeen jatkohakemus. Toinen hankkeista, luonteeltaan alihankintahanke, on lopetettu. Alihankintahanke oli vielä ensimmäisen hakemuksen seurantaraportissa kesken, ja hanke on lopullisesti haudattu vasta myöhemmin. Toinen, jossa perustettiin tytäryhtiö kohdemaahan, on puolestaan hyvissä voimissa. Tytäryrityshankkeen kohdalla positiivinen tulos oli tiedossa jo ensimmäisen hakemuksen viimeisessä seurantaraportissa.

Koska vuoden 2007 hankkeen jatkohanke on lopetettu, ei siinä ole syntynyt uusia kehitysvaikutuksia. Vuoden 2008 hanke puolestaan palautti viimeisen seurantaraporttinsa tänä vuonna, samaan aikaan jatkohankkeen ensimmäisen seurantaraportin kanssa, joten jatkohankkeen aikana mahdollisesti syntyneistä uusista kehitysvaikutuksista voidaan raportoida vasta ensi vuonna.